William Pesek * - Việt Nam sẽ không còn là ‘Tiểu Trung Quốc’?

Asia Times

Nguồn: https://asiatimes.com/2023/01/vietnams-mini-china-days-may-be-numbered/

VNTB

24/01/2023

Song ngữ Việt Anh

Việc Chủ tịch nước Nguyễn Xuân Phúc bị buộc phải từ chức có thể báo hiệu một hướng cải cách ít thân thiện hơn ở Việt Nam

Với rất nhiều sóng gió đang ập đến, giờ đây dường như là thời điểm vô cùng không thích hợp để Hà Nội thực hiện cải tổ chính trị lớn.

Đó chính là tình thế tiến thoái lưỡng nan mà các nhà đầu tư toàn cầu phải đối mặt trong tuần này khi Chủ tịch nước ủng hộ thị trường Nguyễn Xuân Phúc đột ngột từ chức

Quan chức chính phủ tuyên bố rằng cuộc thanh trừng chưa từng có do Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Nguyễn Phú Trọng lãnh đạo là nhằm chống tham nhũng trong các cơ quan quyền lực của Việt Nam.

Tuy nhiên, các nhà đầu tư không khỏi thắc mắc liệu sự ra đi của ông Phúc có phải là một hành động thâu tóm quyền lực trong thời gian ngắn của ông Trọng hay không, điều này sẽ làm trì hoãn những cải cách kinh tế cấp thiết tại một trong những nền kinh tế phát triển nhất châu Á.

Ông Phúc làm chủ tịch nước từ tháng 4 năm 2021 và là thủ tướng từ năm 2016 đến năm 2021. Nói chung, ông đã củng cố đáng kể mối quan hệ của Hà Nội với Hoa Kỳ và Liên minh Châu Âu.

Hiệp định Thương mại Tự do EU-Việt Nam được ký kết vào năm 2019 là biểu tượng cho quyết tâm quốc tế hóa kinh tế và là một ví dụ về lý do tại sao ông thu hút được sự quan tâm đáng kể trong giới thị trường toàn cầu.

Điều đáng chú ý nữa là ông Phúc bị lật đổ sau những tin tức gần đây rằng nhiều quan chức kỹ trị và thân phương Tây đã bị loại khi Nguyễn Phú Trọng tập trung quyền lực.

Zachery Abuza, giáo sư tại Đại học Chiến tranh Quốc gia ở Washington, cũng cho rằng việc kỷ luật ông Phúc là "tốt cho Trung Quốc và Nga" và là dấu hiệu cho thấy "Nguyễn Phú Trọng đã thắng lớn trong cuộc đấu với các nhà kỹ trị".

Còn các nhà đầu tư nước ngoài hiện có lý do để lo lắng rằng các ưu tiên an ninh trong nước đang lấn át tiến bộ kinh tế thì sao?

Như Reuters đã đưa tin vào ngày 18 tháng 1, các quan chức chính phủ hàng đầu lo ngại Hà Nội có nguy cơ bỏ lỡ thời hạn năm 2025 mà đảng đặt ra để ban hành các cải cách nhằm nâng cấp Sở Giao dịch Chứng khoán Thành phố Hồ Chí Minh (Sở GDCK).

Việc nâng hạng là điều kiện tiên quyết để Việt Nam tiến tới vị thế nước có thu nhập trung bình và thu hút hàng tỷ USD đầu tư dài hạn. Lý do: đấu đá chính trị cũng khiến cả chính phủ bị hao tổn.

Sở GDCK, hay HOSE, có vốn hóa thị trường nhỏ nhất trong số quốc gia khá lớn ở Đông Nam Á khá lớn ở mức khoảng 180 tỷ USD. HOSE là một trong những công ty kém nhất toàn cầu trong năm 2022, giảm hơn 30% trong bối cảnh bất ổn trong lĩnh vực bất động sản giống như Trung Quốc.

Thật vậy, Việt Nam thường được coi là một loại "Trung Quốc thu nhỏ". Lý do là do nền chính trị cộng sản, tốc độ tăng trưởng nhanh, mô hình kinh doanh tập trung nhiều vào nhà máy, dân số khá lớn 98 triệu người, chi phí thấp và vị trí địa lý đáng ghen tị trong bối cảnh kinh tế châu Á đang trỗi dậy.

Và cũng giống như Trung Quốc của Tập Cận Bình, Việt Nam nhận thấy rằng việc duy trì một hệ thống kinh tế cộng sản là nói dễ hơn làm trong thời đại các nhà đầu tư toàn cầu ủng hộ khu vực tư nhân năng động hơn khu vực nhà nước thống trị.

Nhà phân tích Thomas Rookmaaker tại Fitch Ratings cho rằng không có gì đáng ngạc nhiên khi "triển vọng tăng trưởng trung hạn mạnh mẽ" của Việt Nam phải vượt qua "những cú sốc toàn cầu, trong khi có những điểm yếu được hình thành do rủi ro nợ tiềm ẩn từ khu vực ngân hàng và doanh nghiệp nhà nước".

Có người cho rằng ông Phúc rút lui và ông Trọng củng cố quyền lực sẽ không đẩy Việt Nam ra khỏi con đường hiện đại hóa đáng kể.

Như nhà phân tích John Marrett tại Economist Intelligence Unit đã nói: "Ông Phúc là người có định hướng kinh doanh hơn nhiều người ở cấp cao nhất của chính phủ, nhưng sự ra đi bắt buộc của ông không nên được coi là sự chuyển hướng khỏi tự do hóa kinh tế và cởi mở với đầu tư nước ngoài".

Marrett cho rằng "đối với tổng bí thư và các đồng minh của ông ta, chủ tịch nước sắp mãn nhiệm đại diện cho một hình thức hợp nhất giữa chính phủ và khu vực tư nhân được coi là nguy cơ đối với sự ổn định chính trị và bản thân Đảng Cộng sản Việt Nam."

Như vậy, "Ông Phúc cuối cùng sẽ được thay thế bằng một đồng minh thân cận của tổng bí thư, nhưng điều này sẽ không dẫn đến một sự thay đổi lớn trong chính sách. Tổng bí thư và các đồng minh của ông ấy đã nắm quyền kiểm soát mạnh mẽ đối với chương trình nghị sự chính sách."

Tuy nhiên, người ta tự hỏi liệu Malaysia có thể là một điểm tham chiếu hợp thời hơn hay không. Một thực tế về quy mô và phạm vi đáng để xem xét: vốn hóa thị trường của thị trường chứng khoán Hồ Chí Minh chưa bằng một nửa thị trường chứng khoán Malaysia. Càng có sự so sánh quan trọng thị hệ thống chính trị huynh đệ tương tàn đặt quyền lực lên trước sự tiến bộ.

Tất nhiên, điều này cũng có thể nói về sự thụt lùi chính trị ở Washington và London cho đến Bangkok. Tuy nhiên, rất ít hệ thống chính quyền ở Đông Nam Á, hoặc bất cứ nơi nào, yêu cầu quan chức mất nhiều thời gian giữ việc làm để làm việc như ở Putrajaya.

Đồng thời, Nishad Majmudar thuộc Dịch vụ nhà đầu tư của Moody cho biết, Malaysia, giống như Việt Nam, “sẵn sàng tiếp nhận một phần năng lực sản xuất của Trung Quốc” do hậu quả từ các chính sách “Zero Covid” của Tập Cận Bình và đàn áp công nghệ đã đẩy lùi đầu tư toàn cầu.

Câu hỏi đặt ra cho Việt Nam là liệu các cuộc tranh giành quyền lực nội bộ có đang khiến việc nâng cấp nền kinh tế bị trì hoãn hay không.

Chuyên gia kinh tế Cấn Văn Lực tại Ngân hàng Đầu tư và Phát triển Việt Nam lo ngại “việc mắc sai lầm và nhận trách nhiệm sẽ làm giảm cơ hội và tăng chi phí vận hành của nền kinh tế, đòi hỏi Chính phủ phải hết sức sáng suốt và tháo vát trong ứng phó. những vấn đề đó.”

Về mặt tích cực, ông nói: “Điều khiến tôi yên tâm là qua các cuộc làm việc với nhiều bộ, ngành, địa phương, tôi nhận thấy các cơ quan chức năng đã cơ bản nhận ra những thách thức này và quyết tâm vượt qua.

“Năm 2023, sẽ còn nhiều thách thức, nhiều nhiệm vụ phải hoàn thành, nhưng chí ít, khả năng nhìn thẳng vào bản chất của các điểm nghẽn, nhận diện chính xác các trở ngại là cơ sở quan trọng để vạch ra con đường đúng đắn nhằm phục hồi kinh tế – xã hội và phát triển.”

Ngoài ra còn có một kịch bản cạn bi quan làm đảo lộn tất cả những kỳ vọng về Việt Nam trong năm nay. Nhà kinh tế Trinh Nguyen tại ngân hàng đầu tư Natixis lo ngại cách tiếp cận bảo thủ của Hà Nội đối với quy định thị trường đang trì hoãn việc nâng cấp cần thiết để tăng khả năng tiếp cận ở nước ngoài. Đối với sự phát triển của lĩnh vực ngân hàng và sự ổn định tài chính dài hạn quan trọng nhất là cần có nhiều vốn toàn cầu hơn.

Điều cũng rất quan trọng đó là để chấm dứt những cản trở nền kinh tế quá lâu. Trường hợp điển hình: sự sụt giảm của chỉ số VN Index vào năm ngoái.

Đó là một lời nhắc nhở về việc tâm lý nhà đầu tư đối với Việt Nam có xu hướng dao động dữ dội từ trạng thái lạc quan sang cực kỳ hoảng loạn như thế nào. Trong vài tuần đầu tiên của năm 2023, dao động theo hướng bán khống nền kinh tế. Tần suất và mức độ khốc liệt của các chu kỳ bùng nổ-suy thoái này đang cản trở việc nâng cao thu nhập bình quân đầu người, hiện là khoảng 3.700 đô la Mỹ.

Tin tốt là Trung Quốc mở cửa trở lại sau đại dịch Covid-19 và đó thực sự sẽ có lợi cho Việt Nam.
Ngân hàng Phát triển Châu Á đã hạ triển vọng tăng trưởng của Việt Nam vào năm 2023 xuống 6,3% từ mức

khoảng 7,5% vào năm 2022. Mặc dù vậy, ADB cho rằng Việt Nam sẽ là nền kinh tế tăng trưởng nhanh nhất Đông Nam Á, tiếp theo là Philippines.

Tuy nhiên, điều này phụ thuộc vào việc Trung Quốc có GDP tăng trưởng trở lại mức 5% và Hoa Kỳ có tránh được suy thoái kinh tế hay không.

Tuy nhiên, điều quan trọng hơn là Việt Nam không chỉ tăng trưởng nhanh hơn mà còn tốt hơn. Điều này bao gồm việc giảm mức độ dao động niềm tin nghiêm trọng từ tăng sang giảm của các nhà đầu tư.

Nhiều nhà đầu cơ giá lên của Việt Nam có thể ngạc nhiên khi biết rằng đây là nơi Việt Nam vẫn nhận thức trọn vẹn 37 năm sau "Đổi mới" mở cửa thị trường nhằm xây dựng một nền kinh tế sáng tạo và hiệu quả hơn.

Một ưu tiên là vượt qua mối bận tâm không lành mạnh của Hà Nội về tỷ giá hối đoái. Hàng chục năm qua, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam luôn chủ động điều hành tỷ giá tiền đồng để hỗ trợ doanh nghiệp xuất khẩu. Vào cuối năm 2020, điều này đã khiến Hà Nội có tên trong danh sách "các quốc gia thao túng tiền tệ" của Bộ Tài chính Hoa Kỳ.

Để tiền đồng được giao dịch tự do hơn sẽ buộc các nhà hoạch định chính sách ở Hà Nội cải cách kinh tế vi mô của Việt Nam. Học cách chung sống với một đồng tiền mạnh hơn sẽ hạn chế rủi ro quá lớn, tăng niềm tin của nhà đầu tư và khuyến khích khu vực tư nhân trở nên cạnh tranh hơn.

Việt Nam cũng phải tiếp tục chống tham nhũng và khuyến khích cho vay hiệu quả hơn trong lĩnh vực bất động sản đang mắc nợ quá mức hiện đang kéo GDP xuống thấp hơn. Điều đó có nghĩa là trợ cấp ít hơn cho khu vực nhà nước kém hiệu quả và thường xuyên tham nhũng. Đồng thời tăng cường khuyến khích cho khởi nghiệp bùng nổ để tạo nhiều việc làm và của cải hơn ngay từ đầu.

Nói cách khác, giờ đây ông Trọng sẽ lãnh đạo quá trình rời bỏ mô hình từng mang lại cho Việt Nam cái mác Tiểu Trung Quốc. Liệu ông ta là người làm điều đó hay không thì không ai biết được..

_____

Nguồn: Vietnam's 'mini-China' days may be numbered
– https://asiatimes.com/2023/01/vietnams-mini-china-days-may-be-numbered/

https://vietnamthoibao.org

Vietnam's 'mini-China' days may be numbered

President Phuc's likely forced resignation could signal a less reform-friendly direction in one of Asia's hottest economies

by William Pesek January 20, 2023

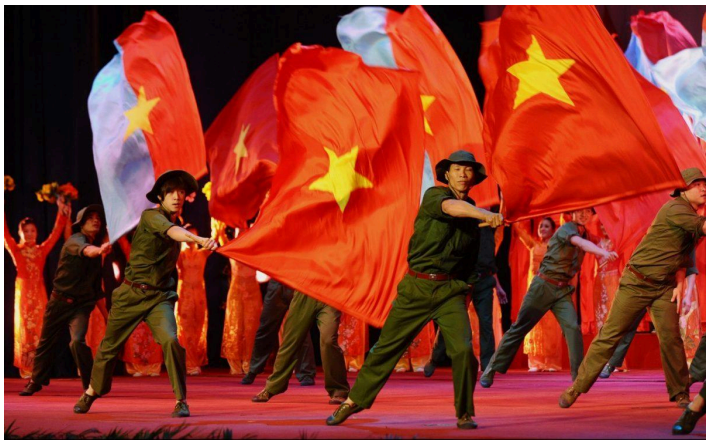

Performers dance with large national flags marking an anniversary of Vietnam's communist regime in Hanoi, February 3, 2017. Photo: AFP / Hoang Dinh Nam

With so many headwinds zooming Vietnam's way, now seems an incredibly inopportune moment for Hanoi to carry out a major political shakeup.

That's precisely the dilemma global investors faced this week as pro-market President Nguyen Xuan Phuc suddenly resigned.

Government officials claim that the unparalleled purge led by Communist Party chief Nguyen Phu Trong was all part of an anti-corruption effort in the halls of Vietnamese power.

Investors, though, can't help but wonder if Phuc's departure is more of an internecine Trong power grab that will delay urgently-needed economic reforms in one of Asia's hottest economies.

Phuc has been president since April 2021 and was prime minister from 2016 to 2021. Generally speaking, he significantly strengthened Hanoi's ties with the US and European Union.

The EU-Vietnam Free Trade Agreement signed in 2019 was emblematic of Phuc's determination to internationalize the economy and an example of why he garnered considerable gravitas in global market circles.

It's worth noting, too, that Phuc's ouster follows recent news that numerous technocratic and Western-leaning officials have been shown the door as Trong centralizes power.

As such, notes Zachery Abuza, professor at the National War College in Washington, Phuc's comeuppance is "good for China and Russia" and a sign that "Trong has effectively won the war against technocrats."

Vietnam's Nguyen Xuan Phuc before the purge. Photo: Agencies

What about foreign investors who now have reason to worry that domestic security priorities are trumping economic progress?

As Reuters reported January 18, top government officials worry Hanoi risks missing the 2025 deadline the party imposed to enact reforms to upgrade the Ho Chi Minh City's Stock Exchange.

The upgrades are a prerequisite to Vietnam making progress toward middle-income status and attracting billions of dollars in long-term investments. The reason: political infighting consuming all parts of the government.

The HOSE, as the bourse is known, has the smallest market capitalization among sizable Southeast Asian economies at roughly $180 billion. It was among the globe's worst performers in 2022, falling more than 30% amid China-like turmoil in the property sector.

Indeed, Vietnam is often considered a "mini-China" of sorts. This is due to its communist politics, rapid growth, factory-heavy business model, sizable 98-million population, low costs and enviable geographical placement amid Asia's economic rise.

And just like Xi Jinping's China, Vietnam has found that maintaining a communist economic system is easier said than done in an era where global investors favor vibrant private sectors over dominant state sectors.

Not surprisingly, says analyst Thomas Rookmaaker at Fitch Ratings, Vietnam's "strong medium-term growth outlook" must overcome "global shocks, while contingent liability risks from the state-owned enterprise and banking sectors form a weakness."

Here, there's an argument that Phuc stepping away and Trong consolidating power won't push Vietnam significantly off the course toward modernization.

As analyst John Marrett at the Economist Intelligence Unit puts it, "Phuc was more business-oriented than many in the top levels of government, but his forced departure should not be seen as a shift away from economic liberalization and openness to foreign investment."

Marrett allows that "for the general secretary and his allies, the outgoing president represented a form of government-private sector integration that is seen as a risk to political stability and the Communist Party of Vietnam itself."

As such, he notes, "Phuc will eventually be replaced with a close ally of the general secretary, but this will not result in a major shift in policy. The general secretary and his allies already had strong control over the policy agenda."

Vietnam's then newly elected Communist Party General Secretary Nguyen Phu Trong during a press conference after the closing ceremony of the Communist Party of Vietnam's 13th National Congress at the National Convention Centre in Hanoi on February 1, 2021. Photo: AFP / Nhac Nguyen

Here, though, one wonders if Malaysia might be a timelier reference point. One size-and-scope factoid worth considering: the market cap of the Ho Chi Minh bourse is less than half that of Malaysia's. The more important comparison is a fratricidal political system putting power ahead of progress.

Of course, this could be said of retrograde politics in Washington and London to Bangkok, too. Yet few governmental systems in Southeast Asia, or anywhere for that matter, require officials to spend so much time saving their jobs to do their jobs as in Putrajaya.

At the same time, says Nishad Majmudar at Moody's Investors Service, Malaysia is, like Vietnam, "poised to absorb some of China's manufacturing capacity" as fallout from Xi's "zero-Covid" policies and tech crackdown repels global investment.

The question for Vietnam is whether internal power struggles are putting economic upgrades on the back burner.

Economist Can Van Luc at the Bank for Investment and Development of Vietnam worries about the making of "mistakes and of taking responsibility, which would reduce opportunities and increase the operating costs of the economy, requiring the government to be very clever and resourceful in responding to those problems."

On the bright side, he says, “what makes me feel reassured is that in my meetings with many ministries, departments and localities, I noticed that the authorities have basically recognized these challenges and are determined to overcome them.

“In 2023, there will be many challenges and many tasks to be completed, but at least, the ability to look directly at the nature of bottlenecks and accurately identify obstacles is an important basis for mapping out the right path for socio-economic recovery and development.”

An employee mops the floor of a shoe shop in Hanoi on September 29, 2021. Lockdowns have hit the economy hard. Photo: AFP / Nhac Nguyen

There’s also a half-glass-empty scenario that upends all the bulls expect of Vietnam this year. Economist Trinh Nguyen at investment bank Natixis worries Hanoi’s conservative approach to market regulation is delaying upgrades needed to increase overseas access. More global capital, she adds, is vital to the development of the banking sector and longer-term financial stability.

That’s vital, too, to ending the pendulum that’s plagued the economy for far too long. Case in point: last year’s plunge in the benchmark VN Index.

It’s a reminder of how investor sentiment on Vietnam tends to swing wildly from hyper-bullish to super-panicky. In the first few weeks of 2023, the pendulum is swinging toward shorting the economy. The frequency and ferocity of these boom-bust cycles is standing in the way of raising per capita income, which is currently about US$3,700.

The good news is that China's Covid reopening rebound should indeed be a boon for Vietnam's outlook.

The Asian Development Bank downgraded Vietnam's 2023 prospects to 6.3% from about 7.5% in 2022. Even so, the ADB reckons Vietnam will be Southeast Asia's fastest-growing economy, followed by the Philippines.

This, however, is contingent upon China getting gross domestic product (GDP) growth back to 5% and the US avoiding a recession.

It's even more important, though, for Vietnam not just to grow faster but better. This includes reducing the severity of bullish-to-bearish swings in investor confidence.

Many Vietnam bulls may be surprised to find this is where the nation still finds itself fully 37 years after the "Doi Moi" market-opening reforms aimed at building a more innovative and productive economy.

One priority is to get over Hanoi's unhealthy preoccupation with exchange rates. For decades, the State Bank of Vietnam actively managed the level of the dong to support exporters. In late 2020, this earned Hanoi a place on the US Treasury Department's "currency manipulator" list.

Vietnam's economy is growing strong but future growth depends on sustained reforms including divestment of state-owned enterprises. Picture: iStock / Getty Images

Letting the dong trade more freely would force policymakers in Hanoi to get busy reforming Vietnam's micro-economy. Learning to live with a stronger currency would limit overheating risks, increase investor confidence and incentivize the private sector to become more competitive.

Vietnam also must continue to attack graft and encourage more productive lending in an overindebted property sector that's dragging GDP lower. That means fewer subsidies for an inefficient and often graft-ridden state sector. And increased incentives to catalyze a startup boom to create more jobs and wealth from the ground up.

In other words, it now falls to Trong to lead the process of moving away from the model that earned Vietnam the mini-China label. Whether he's the man to do it is anyone's guess.

Follow William Pesek on Twitter at @WilliamPesek

https://asiatimes.com/2023/01/vietnams-mini-china-days-may-be-numbered/